Aa, Rl. 1950

Fig. 1. Hillested. Ydre, set fra sydøst.

HILLESTED KIRKE

FUGLSE HERRED

Kirken var i katolsk tid viet til *S. Andreas,* efter hvem kirkens jorder længe bar navn[1].

Indtil 1927 var kirken annekteret Maribo, hvortil den blev henlagt 1693 i henhold til den kongelige forordning af 1688[2]. Efter reformationen hørte den under kronen, indtil den 1690 tilskødedes Adam Levin Knuth til Gisselfeld[3]; 1694 overgik den til Eggert Christopher Knuth til Aarsmarke[4], og med denne gård indlemmedes den i det 1714 oprettede grevskab Knuthenborg[5], hvorunder kirken forblev, indtil den overgik til selveje 1. januar 1911.

Kirken ligger omtrent midt i byen på en hævning i terrænet. Kirkegården har et anneks øst for en lille vej, men synes iøvrigt ikke at være udvidet. Den omgives mod syd og vest og den søndre halvdel af østsiden af et gammelt kampestensdige, der har sin overkant i højde med kirkegårdens terræn; på de andre sider er der mur af kløvet kamp. I vest sidder en kørelåge, sydligst i østdiget en lille låge.

Kirken består af romansk apsis, kor og skib, senromansk vestforlængelse og sengotisk tårn, alt bygget af munkesten i munkeforbandt. På sydsiden har der været et †våbenhus.

Den romanske kirke er bygget af store, på apsis indtil 32 cm lange munke-

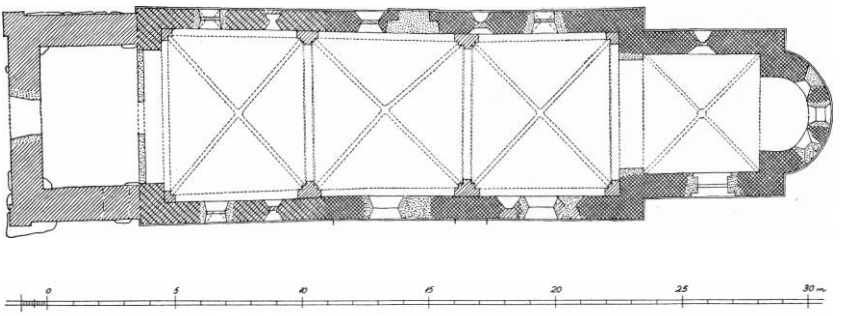

Fig. 2. Hillested. Plan. 1:300. Målt af Grethe Kølle 1948.

sten i uregelmæssigt munkeskifte og med flække- og fladskifter for at udligne uregelmæssigheder i lejefugerne; der er mange sorte bindere og spor af riffelhugning ved vinduesfalse og andre steder. Kirken har ingen hjornelisener, og den oprindelige sokkel kendes ikke, idet det nuværende, afrundede rulskifte er af moderne munkesten. Apsis (se fig. 3) har tre vinduer, hvoraf det midterste er åbent og sikkert udvidet i lysningen, samtidig med, at sålbænken er hævet to skifter; omkring stikket ligger et løberskifte. De to andre ses som tilmuringer; de er rundbuede, men uden stik og bredere end midtvinduet, hvorfor de næppe er romanske. Apsis har buefrise på profilerede binderkonsoller (ikke på højkant), buerne har ca. tre trekvart krumme sten. I nord løber buen af på korets gavlmur midt i en bue, i syd ved buefoden, men uden konsolsten; buefelterne er pudsede og hvidtede. Sugfjælen eller murlægten er klædt med zink ligesom apsistaget, der 1879 havde spånklædning (syn).

Korets østgavl (se fig. 3) har i rejsehøjde to fladskifter i fortsættelse af langmurenes frisefelter og lidt derover et rulskifte. Som markering for korets oprindelige taglinier ligger et løberskifte under et rulskifte tilsløret ved, at gavlens lejefuger efter tagets forhøjelse er hugget igennem over disse skifter. I toppen sidder en lille korsblænding, hvis arme er skråt afskåret af løberskiftet; derunder er et skævt savskifte. I de senere år er disse detailler blevet hvidtede. Korets sydside har næppe haft præstedør. Lidt vestligt i muren ses stikket af et romansk vindue med omløbende løberskifte; murfladens forbandt er senere hugget hen over stikket. På nordsiden er det tilsvarende, høje, smalle vindue, der har lysningssten, bevaret som blænding. I stedet for gesims har korets murkrone en pudset og hvidtet frise under skrå sugfjæl; på sydsiden findes en rudimentær gavlkonsol.

Skibets forhøjede østgavl har i toppen en stump savskifte. Ca. 1 m fra østhjørnerne har begge skibets langmure en stående fortanding, der synes at angive, at koret og skibets østgavl har været fuldført, før opførelsen af skibet

påbegyndtes. Den helt tilmurede og ødelagte sydportal har haft et 261 cm bredt fremspring. Døråbningen har været falset og vistnok rundbuet både ind- og udvendigt. En skitse fra 1830[6] viser en rundbuet portal med mange false, hvoraf den inderste er helstens, og en af mellemfalsene synes at have haft rundstav; alle leddene har et kraftigt vederlagsbånd. I 1830 har portalen endnu været i brug. Sydsiden har haft to tætsiddende, romanske vinduer i den østlige del; de er tilmurede og har antagelig haft samme form som korets. Sydsiden har buefrise som apsidens, der ved gavlene løber af på ca. to en halv sten lange udkragninger med affaset underside. Over buerne et savskifte og to ikke udkragede rulskifter. Buefelterne, savskiftet og det øverste rulskifte er hvidtede. Den tilmurede nordportal står i et 5 cm fremspring afdækket med en skråkant. En udhugning viser, at den kun 113 cm brede døråbning har den simplest mulige udformning, idet den helt mangler leddelte false og 40 cm inde i muren atter udvider sig med en 38—40 cm bred anslagsfals under et spærstik. Udvendig er den runde bue muret med et halvstensstik uden prydskifter. I portalens tilmuring er falske fuger hugget igennem uden hensyn til den virkelige skiftegang. Nordsiden (fig. 4) har haft to romanske vinduer som sydsidens, men uden omløbende løberskifte. Gesimsens buefrise er også den samme, men savskiftet mangler (fig. 5). Skibets oprindelige vestgavl er helt forsvundet, da skibet blev forlænget i senromansk tid.

Det indre viser i apsis midtvinduets underdel hugget ned som blænding, mens sidevinduerne står som blændinger med toppunktet i samme højde som midtvinduets. Apsis er dækket af et lidt trykket halvkuppelhvælv. Den runde korbue er meget bred og antagelig udvidet. I skibets nordøsthjørne antyder en uregelmæssighed ved vægpillen måske et †sidealter. Korets overvægge er pudsede indtil tre skifter under rejsehøjde. Under tagværkets spærfødder ses i begge sider to skifter høje, tilmurede bjælkehuller, der øjensynligt har gået helt igennem muren og må stamme fra et ældre bjælkelag. Korets vestgavl har på den del, der har ligget over bjælkelaget, udtværede fuger. Ca. 1,5 m under den nuværende tagryg ses et rudestillet, mørtelforet rygåshul, der måler 28 x 28 cm og er 30 cm dybt. Løbende til hullet ca. 5 cm fra dets yderhjørner spores den gamle taglinie som en svagt hugget rille. Skibets overmure har rygfuger. De romanske vinduer i sydsiden har buekant af krumhuggede løbere, nordsidens har ikke stik indvendig. Bueunderkanter og smige er pudsede under den senere, flere gange kalkede pudsflade, der foroven går til underkant af det øverste skifte, som er et senere påmuret binderskifte.

Ændringer og tilføjelser. I *den senromanske vestforlængelse* er murværket isprængt flere sortbrændte sten end i skibet. Den moderne sokkel fra den romanske kirke er gennemført under vestforlængelsen. I sydsiden er hugget enkelte fortandinger i skibets mur, og forlængelsens murflugt danner en vinkel

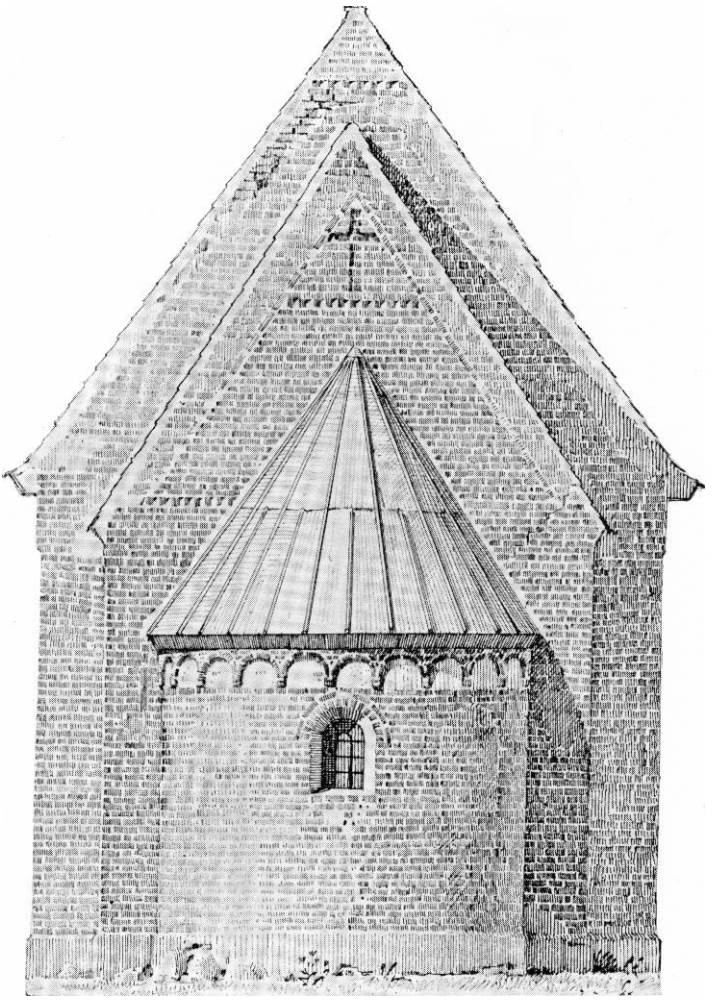

Fig. 3. Hillested. Østfaçade. 1:100. Målt af V.Koch 1892.

med denne. Sydsiden har to høje, smalle, oprindelige vinduer, hvoraf det østre er bevaret som blænding, det vestre er omdannet med et trævindue. Rundbuerne har omløbende løberskifter, tildels af krumme sten. I det østres meget uregelmæssigt murede stik dannes lysningsfalsen af to sten og har, sikkert tilfældigt, fået spidsbuet form. Gesimsen består af et tandsnit med afrundede rulskiftetænder og to savskifter, der ligesom felterne mellem tænderne er hvidtede. Øverst går den hvidtede frise fra skibets murkrone igennem. Nordsiden er som sydsiden, dog har det østlige, vist i gotisk tid tilmurede vindue ikke omløbende løberskifte, og gesimsen har kun eet savskifte. Fra tårnets mellemstokværk ses på vestgavlen tre savskifter; fem skifter under det øverste ligger et tandsnit med svagt udkragede, afrundede rulskiftetænder,

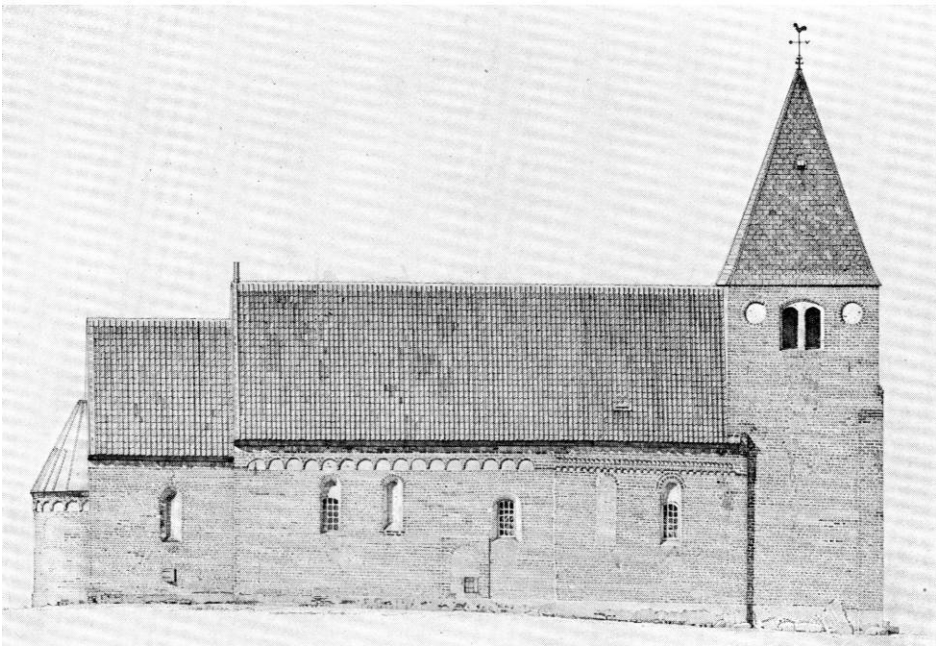

Fig. 4. Hillested. Nordfaçade. 1:300. Målt af Y.Koch 1892.

som ikke bærer noget. Gavltoppen er nedbrudt ved tårnets opførelse; udvendig ses rester af helstens gavlkamme afdækket med munketegl.

Hvælvingerne er indbygget i gotisk tid. Korets krydshvælv har topkvadrat og overribber, men ikke vægbuer eller hjørnepiller. Skibets tre krydshvælv har sømme langs gjordbuerne og helstens overribber samt falsede vægpiller uden vederlagsbånd. Ved hvælvenes opførelse er det østre romanske vindue blevet blændet og erstattet med et laveresiddende, rundbuet vindue, hvis østre fals sidder omtrent i det romanske vindues midtlinie. Det romanske vindues udmuring og stik er ved denne lejlighed blevet behugget med falske fuger, som ikke findes på det vestlige romanske vindue, men på vinduet i korets sydside, på apsidens nordvindue og andre steder og måske tør dateres til tiden for hvælvenes indbygning.

Det sengotiske tårn er næsten ligeså bredt som skibet, men ret smalt; den svære kampestenssyld er delvis synlig. På vesthjørnerne sidder halvstens lisener, der når op forbi mellemstokværket. Sydsiden har et højt, fladbuet vindue, der er tilmuret i gotisk tid og behugget med falske fuger, i vestsiden er en stor, fladbuet åbning i spidsbuet spejl nu omdannet til portal. 1806 omtales her en dør, der aldrig blev brugt og derfor blev krævet tilmuret, hvilket endnu ikke var sket seks år senere, men 1830 nævnes, at »murstenene i den tilmurede dør på vestre gavl er rådne« (syn). Tårnrummet har en meget

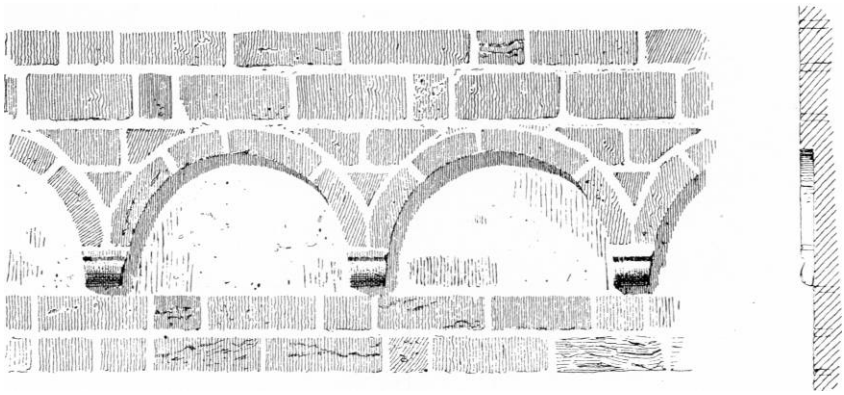

Fig. 5. Hillested. Buefrise på skibets nordside. 1:20. Målt af V.Koch 1892.

bred spidsbue ind mod skibet og loft af indtil 46 cm brede egeplanker på gamle egebjælker. I tårnrummets hjørner sidder ca. 1 m over gulvet store, udkragede kampesten, der måske er tænkt som vederlag for en aldrig opført hvælving. Mellemstokværket har i sydsiden en smal, tilmuret, fladbuet dør og mod syd og vest fladbuede, dobbeltfalsede glugger. Klokkestokværket har mod øst to lignende glamhuller, til de andre sider fladbuede tvillingglamhuller med affaset mellempille i stort, fladbuet spejl flankeret af cirkelblændinger med hvidkalket bund. Tårnet har ingen gesims under det skiferdækkede pyramidespir med fløjstang og vejrhane.

†*Våbenhus* har efterladt spor på kirkemuren. Det har været ca. 4,5 m bredt og har haft ret tykke mure. 1586 skulle våbenhuset have en ny dør[7]; 1803 havde det intet loft, og 1820 fik det nye vindskeder, men intet loft (syn).

Tagværkerne over koret er af eg med streg- og trekantnummerering. Den dobbelte murlægte er sammenholdt ved tænger. Tagværket har spærfødder med spærstivere, lange kryds og hanebånd. Skibets tagværk er af eg på dobbelt murlægte. Bjælkerne er af fyr; hveranden er gennemgående over hvælvene og har dobbelte spærstivere, de andre spærfag har spærfod, men ingen stivere; dobbelte hanebånd. Tømmeret er delvis sekundært anvendt, på et spær er indhugget I N S 1733. Nummerering med trekanter og romertal. Spirets tømmerkonstruktion er nyopsat i samme form som den gamle (syn).

Kirken har trævinduer af empireform, der er indsat 1820 (syn), og spidsbuede støbejernsvinduer, der var projekteret 1863 (syn). Gulvet består i apsis af træ, i koret af sorte og gule fliser, der ved siden af træ også findes i skibet. I tårnet ligger murstensgulv. Kirkens vægge er glatpudsede; i det ydre står den med røde mure og hængt med vingetegl, spiret er tækt med skifer. 1586 havde spiret tegltag, mens der lå bly på skibet, og det blev krævet, at koret skulle tækkes med munketegl[7]. 1750 og 1861 lå der spåntag på tårnet (præsteindb. og syn).

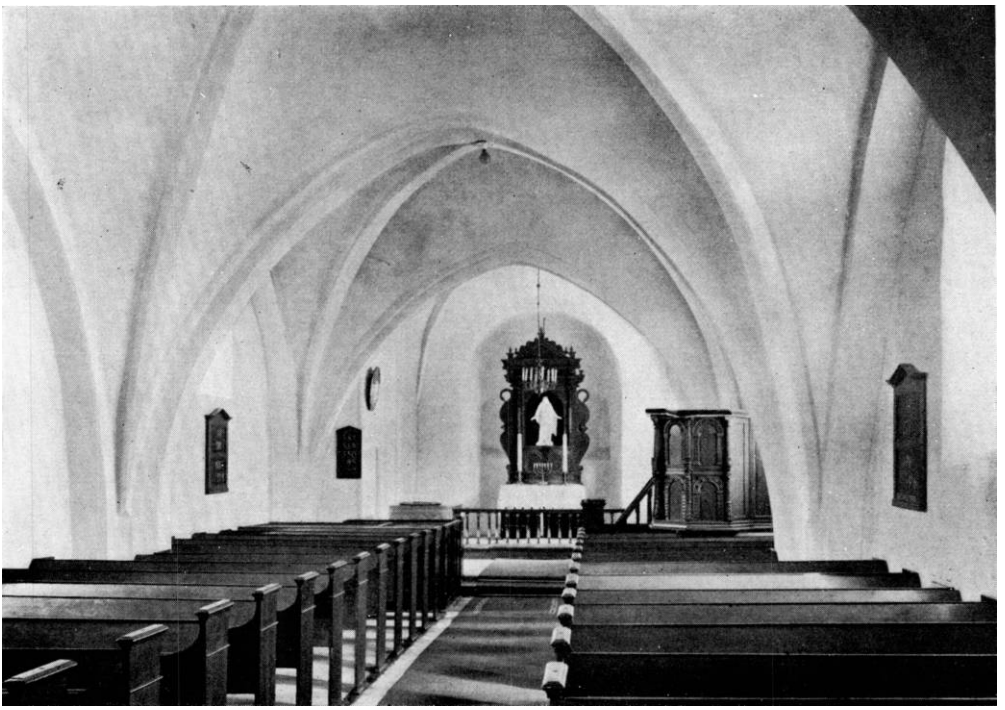

Fig. 6. Hillested. Indre, set mod ost. G. K. K. 1950

INVENTAR

Alterbordet er middelalderligt, muret af munkesten ca. 95 cm fra apsisvæggen. Rordet er 95 cm højt, 103 cm bredt og 145 cm langt; det er nu pudset og hvidkalket. I bagsiden en gemmeniche, 39 cm bred, 31 cm høj og 41 cm dyb.

Alterbordspanel af fyr, i ung-renaissance fra o. 1580. Panelet, som kun dækker forsiden, er af pålimede lister inddelt i tre slanke arkadefelter med profilerede pilastre, listekapitæler og bueslag med tandsnit på undersiden og rosetter i sviklerne. Stafferingen, som er lagt på en tynd kridtgrund, er på rammestykkerne gul med rød marmorering og i arkaderne okker med brun marmorering.

Altertavle i ung-renaissance, anskaffet mellem 1586 og 1589[8]. Storstykket flankeres af to slanke, kannelerede søjler med bladskeder forneden og brede akantusprydbælter foroven; kapitælerne har akantusknopper og volutter, og søjlerne står på to meget langstrakte volutkonsoller med fladsnitmønster på forsiden. Storstykkets nederste del mellem konsollerne optages af et æggestavindrammet felt med en dobbelt-arkade, hvis ydre pilastre har skællagte skiver, mens der i den midterste, brede er skåret endnu en lille arkade. Tvillingbuen har palmetranke på bueslagene, akantustreblade i de ydre svikler og et

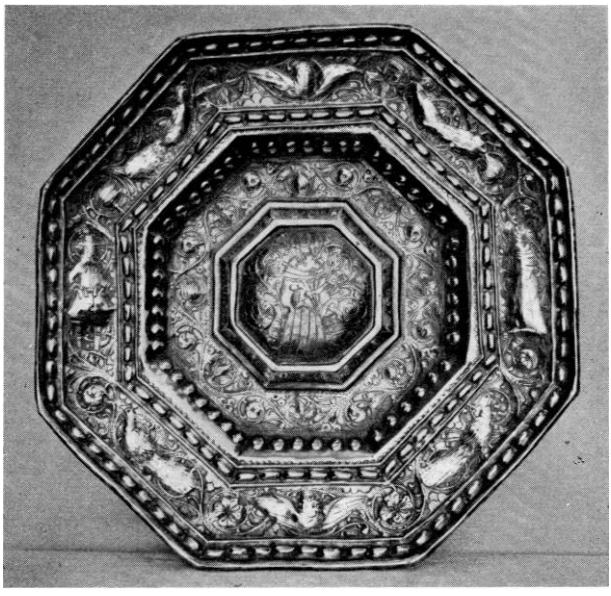

E. Skov 1950

Fig. 7. Hillested. Dåbsfad (s. 842).

englehoved i midten. Tavlen hviler på et lavt, forkrøbbet postament med to smalfyldinger i æggestavrammer. Storgesimsen, hvis fremspring over søjlerne og på midten har form som stive volutkonsoller, har store englehoveder med megen fjerpragt i frisefelterne. På storgesimsen hviler en hvælvet baldakin, hvis forkrøbbede gesims bærer en trekantgavl med glat gavlfelt og dobbeltvolutter på skråsiderne, samt tre pinakler med små drejede vasespir. Under gesimsfremspringene hænger tre englehoveder. Tavlens volutsvungne storvinger har på midten en medaillon, hvoraf en mands- og en kvindebuste rager frem. Vingen er forneden smykket med akantusløv, mens den øvre halvdel forestiller en pelikan, der hakker sig i brystet.

Tavlen er nu brunmalet med guld på enkelte profiler og ådring i arkaderne.

I det tomme storfelt er anbragt en gipsafstøbning af Thorvaldsens Kristus i en rundbueniche, hvis bagside udgøres af et maleri, som hensynsløst er overmalet med sort. Bag på lærredet er skrevet: »Originalen af Ekkersberg(!), stukket <af> Clemens og derefter copieret af L. Benzon i Mariboe 1841«; rimeligvis er det en kopi efter Eckersbergs maleri af Kristus i Gethsemane fra 1817, stukket af Johann Friderich Clemens o. 1822[9]; det omtaltes 1871 som et uheldigt billede af Kristus, der ønskedes borttaget (syn). Oprindelig har storfeltet antagelig indeholdt nadverordene og et malet krucifiks, overensstemmende med et ønske i synsforretningen 1586[7].

†*Altertavle* var 1586 »fordærvet og nedsat«[7].

Altersølv. Kalk i empire fra 1838, anskaffet til kirken 1860 (syn), 23 cm høj.

Rund fod med glat standkant og platte over en akantusprydet vulst; riflet, trindt skaft og lille, bladsmykket knop, hvorover der sidder en nedhængende krave med graverede akantusblade svarende til fodens; højt bæger med buklet vulst forneden og en graveret palmetbort under mundingen, indvendig forgyldt. På standkanten Københavns bystempel 1838 og mestermærke for Samuel Jacob Nicolai Prahl (Bøje 970). Ældre forgyldt *disk* med indprikket cirkelkors på randen; ingen stempler. *Oblatæske* fra 1863 med Københavns bystempel og mestermærke for Jens Christian Thorning (Bøje 1013).

†*Kalk* og *disk,* vistnok fra 1300'rnes slutning, forgyldt. Ifølge præsteindb. 1755 havde kalken en latinsk indskrift: »Hanc calicem dedit Johannes Krosian (fejllæsning for Kruckow) orate pro eo« (»denne kalk har Johan Kruckow givet, bed for ham«). Indskriften siges 1732 at være med »runebogstaver«[10], rimeligvis minuskier. »Danske Atlas« oplyser, at kalken var givet af Johan Kruckow[11].

Sygekalk, disk og *oblatæske* fra 1924. †*Berettelsestoj* ifølge præsteindb. 1755 fra 1621 med latinsk indskrift: »In usum ægrotantium gratis obtulit a(nn)o 1621, lste(!) november Christianus Matthiæ Brun, pastor Hillested et præpositus Fulsanæ provinciæ« (»Christen Madsen Brun, præst i Hillested og provst i Fuglse herred har velvilligt skænket (denne kalk) til de syges brug 1. nov. 1621«). En lille firkantet †*vinflaske* af sølv med årstallet 1651 og indskriften: »Hilleste Kirkes De Siuges nytte« nævnes 1755 (præsteindb.). **Sygekalk* og *disk* fra 1795, nu i Maribo domkirke (s. 62).

Alterstager i ung-renaissance, 28,5 cm høje. Rundstavprofileret fod på tre poteformede ben, trindt skaft med tvedelt profilring om midten, flad lyseskål. Stagerne er ikke ganske ens, den ene er en del tykkere end den anden, hvilket kan skyldes, at de ikke er udført på samme tid, idet kirken 1594 kun havde een stage af kobber, mens den anden var af træ, hvorfor det ved provstevisitatsen blev påbudt at skaffe ens kobberstager[12].

†*Ildbækken* og †*messeklokke* krævedes af provsten anskaffet 1594[12].

Alterskranke med drejede træbalustre, nyere.

Døbefont fra 1200'rnes sidste halvdel, et gotlandsk eksportarbejde af kalksten af den spidsbuede bægerbladstype (sml. Horslunde, s. 556). Foden er nu skjult af et lag cement, og kummens indre udfyldt. Tvm. 90 cm. I korbuens nordside (Mackeprang: Døbefonte, s. 394).

†*Dobefont,* romansk, af granit. Trapezformet fod, lavt skaftled bestående af en svær tovstav og tøndeformet, vistnok glat kumme. Fonten stod 1830 i våbenhuset[6]. (Mackeprang: Døbefonte, s. 394).

Dåbsfade. 1) (Fig. 7) nederlandsk arbejde fra o. 1650. Det usædvanlig smukke ottekantede fad har i bunden et opdrevet ottekantet felt, hvori der er punslet og graveret en dame iført tidens modedragt, nedringet kjole med

stramt, spidst liv, kniplingskantet krave, eller tørklæde om halsen, vide ærmer og foldet nederdel. På hovedet bærer hun et udstående hovedtøj, og håret er ordnet i to fletninger med store sløjfer. Omkring midtfeltet er bunden udfyldt med drevet og graveret rankeværk, som gentages på den brede, konkave rand, hvor det mellem to rækker opdrevne bukler danner baggrund for englehoveder, påfugle og to menneskefigurer, en mand og en kvinde, den sidste svarende til damen i midten, mens manden har en halvlang kofte, posede skjorteærmer, korte, vide pludderbukser og strømpebånd med sløjfer under knæene samt på hovedet en bredskygget hat. Det lange lokkede hår falder ned over skuldrene. Omkring midtfeltet graveret giverindskrift med versaler: »Anno 1688 ofereret till Hillested Kierke af Christian Jørgensen«. Tvm. 63 cm. Ophængt i korbuen over fonten.

2) Kopi af nr. 1 fra 1894.

†*Dåbsfad,* nævnt 1755 (præsteindb.), med graveret indskrift: »CISW KKDB 1686«.

Dåbskande af tin, fra o. 1850, stemplet Hans Høy.

**Korbuekrucifiks* (fig .8), ung-gotisk, fra o. 1300. Bevaret er kun hovedet og kroppen samt venstre korsarm med den ene hånd. Hovedet hælder stærkt mod højre skulder og har et lidende ansigtsudtryk fremkaldt ved de halvtåbne øjne og nedadtrukne mundvige. Skægget er antydet ved rifler under hagen. Den let svajede krop har fremskudt underliv og tydelig sidevunde. Lændeklædet er bredt og kraftigt foldet, knyttet i begge sider. Den bevarede korsarm har hvælvet midtprofil og store palmetagtige blade langs kanterne og ender i rund hulet skive med spidse hjørneblade. Af en tyk kridtgrund er kun enkelte rester tilbage. Den nuværende medtagne staffering

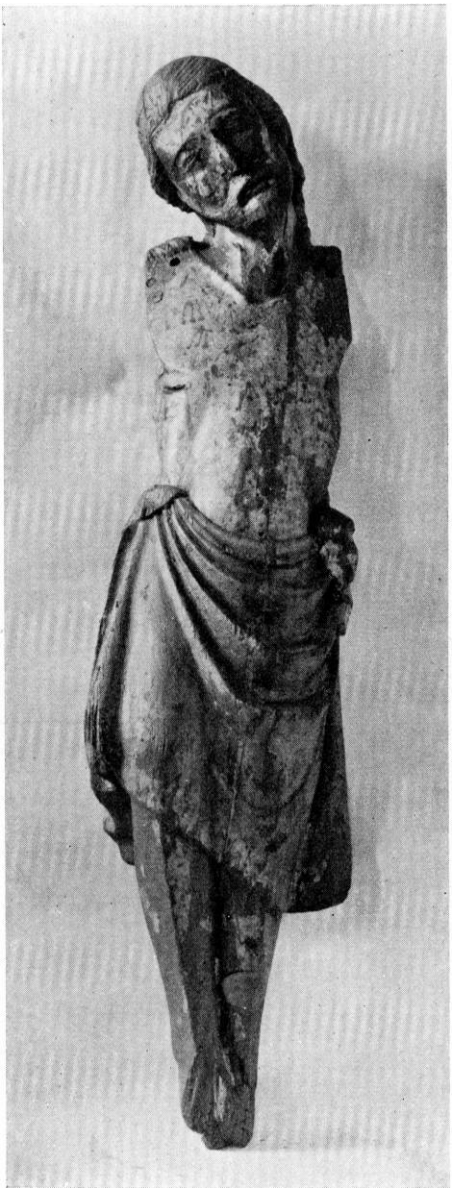

O. N. 1913

Fig. 8. Hillested. * Kristusfigur fra korbuekrucifiks (s. 843).

Fig. 9. Hillested. Prædikestol (s. 844). G. K. K. 1950

er for det blågrønne lændeklædes vedkommende fra o. 1800, mens den hvide, blodbestænkte legemsfarve synes noget ældre. I korsarmens skivefelt er malet »Homo« med sorte versaler. I stiftsmuseet i Maribo.

Prædikestol (fig. 9) i ung-renaissance fra o. 1580, beslægtet med altertavlen (s. 840), et provinsielt, men noget usædvanligt arbejde. Stolen består af ialt syv fag, hvoraf kun fire er oprindelige. Disse indeholder hvert to arkadefelter, adskilt af en vandret, glat frise. Nederste rækkes arkader har skællagte pilastre og listekapitæler, og i bueslagene veksler diamantbosser med små cirkler; sviklerne udfyldes af treblade. Arkaderne i øverste række har kannelerede pilastre, og i bueslagene tætstillede akantusblade. Korresponderende med arkadefelterne står på de fem hjørner ligeledes etagedelte halvsøjler, hvoraf de nederste vokser op af en høj bladskede, mens resten af skaftet består af små akantusblade. De fantasifulde kapitæler har på forsiden to eller tre menneskehoveder eller masker, nogle med et stort akantusblad i munden, andre med lange hårlokker, som her og der løber ud i store volutter. De øvre

O. N. 1943

Fig. 10. Hillested. * Gavlstykker fra degnestol (s. 845).

halvsøjler har kanneleret skaft, base med skaktavlmønster og på kapitælerne to kranse af sammenrullede akantusblade. De resterende tre glatte fag samt det karnisprofilerede postament og kronlisten stammer fra en senere ombygning af stolen. Bærestolpe og opgang er nyere. Stolen er nu egetræsådret med enkelte forgyldte detailler. I skibets sydøsthjørne.

Stolestader og *degnestol* er nyere og ganske enkle.

**Degnestol* i ung-renaissance fra o. 1575. Bevaret er to gavlstykker af fyr (fig. 10), hvert med et rektangulært og et rundbuet felt, hvori der i lavt relief er skåret plantemotiver, slyngbånd og blade. I stiftsmuseet i Maribo.

Orgel, nyt. †*Orgel,* et lille harmonium, skænket af grev Knuth 1868[13].

Pengetavle fra 1720 med mahognifinering og intarsia. I et ottekantet felt på bagbrættet er med lyst træ indlagt: »den fatigis tavle« med skriveskrift, og i bunden er årstallet indskåret.

†*Tårnur,* »som slaar og viser Klokkeslet«, omtalt som gammelt 1755 (præsteindb.). På Rhodes tid var det ubrugeligt[14], og 1820 var det »efterhånden« fjernet af kirkeejeren[15].

Klokker. 1) 1400'rne. Skriftløs, på hankene tvilling-tovstav (Uldall, s. 134). 2) 1857. Omstøbt af Gamst og Lunds efterfølgere, Kiøbenhavn. Tvm. 90 cm.

†*Klokker.* 1—2) 1528 havde kirken foruden nr. 1 (se ovenfor) endnu to mindre klokker, på henholdsvis halvandet skippund, syv lispund (352 kg) og halvandet skippund, fire lispund (304 kg), som begge afleveredes ved klokkeskatten samme år. 3) 1616, muligvis støbt af Michel Westphal i Rostock. Klokken bar indskriften: »Denne Klokke er bekostet, Halvparten af Kirken og Halvparten af Sognet med Præstens, Hr. Christen Bruns Hielp. M. Michel 1616.« (Præsteindberetning 1755). 1857 blev klokken omstøbt (sml. ovenfor, klokke nr. 2).

GRAVMINDER

†*Epitafier.* 1) 1624[6]. Christen Mattzen Brun, præst i Hillested og provst i Fullsze herred, død 31. aug. 1639, og Maren h. Christens [Abildgaard?], død 6. nov. 1671. Efter mandens navn et bomærke og efter hustruens Abildgaardvåbnet. På epitafiet var malet et billede af ægteparret. På korets nordvæg[16].

2) »Skilderi«, nævnt i Danske Atlas[11]; det fandtes endnu o. 1848 i koret[17].

Gravsten. 1600'rne. Fragment af grå, ølandsk kalksten, 83 x 88 cm, med fordybede versaler. Navnet har stået på den øvre, nu afbrudte halvdel, kun en dødsdato, 28. jan. 16. ., kan læses. Nederst på stenen en næsten udslidt kartouche. Nu anvendt som trappesten i tårnrummet.

KILDER OG HENVISNINGER

Synsforretninger over Kirker og Præstegaarde m. v. 1803—13, 1816—24, div. år (stiftøvrighedsarkivet, LA); Syn over Laalands østre Provsti 1829—44, 1845—54 og over Fuglse Herred 1855—61 (provstearkivet, LA); Syn over Fuglse Herred 1861—80 (Nykøbing bispearkiv); Provsteprotokol for Musse Herred 1820—29 (provstearkivet, LA). — Indberetning om Kirkernes Tilstand 1586, Karen Brahes ms. nr. 280 (Vogelsangs fortegnelse), s. 115. — Museumsindberetninger af J. Magnus-Petersen 1878, V. Koch 1892, Poul Nørlund og C. A. Jensen 1917 (korbuekrucifiks), Gertrud Købke Knudsen og E. Skov 1950 og Aa. Roussell 1950.

S. Abildgaard: Notesbog I. 1756. S. 29 (NM). — N. L. Høyen: Notesbog VII. 1830. S. 41 (NM). — J. Kornerup: Notesbog XII. 1859. S. 15 (NM). — J. Magnus-Petersen: Notesbog. 1878. S. 13 (NM). — V.Koch: Notesbog I. 1890. S. 68 (NM). — Samme: Notesbog III. 1892—93. S. 2 ff. (NM). — M.Clemmensen: Notesbog III. 1914—15. S. 28—34 (NM). — Henry Petersen: Notesbog II. 1891. S. 1 (NM).

V. Storck og M. Clemmensen: Danske Teglstenskirker. 1918. S. 8.

[1] T. Trojel: Gamle Efterretninger om Fuglse Herred. 1811. 1. hefte, s. 10. [2] Kirkehist. Saml. 3. R. VI, 451 og 459. [3] Kronens Skøder III, 49. [4] Haugner: Maribo og Fejø Birker, s. 295. [5] Bobé, Graae og West: Danske Len, s. 150 ff. [6] N. L. Høyen: Notesbog VII, 41. [7] Karen Brahes ms. [8] Kirkehist. Saml. 3. R. VI, 493. [9] Leo

Swane: J.F.Clemens. Kbh. 1929. S. 265 f. [10] J. Th. Bircherods Antiqviteter. 1732. (Ny kgl. Saml., fol. 409, kgl. Bibl.). [11] Danske Atlas VI, 474. [12] Poul Bogerts samlinger (Thotts Saml., fol. 730, s. 317r, kgl. Bibl.). [13] Haugner s. 294. [14] Bhode I, 653. [15] Provsteprotokol. [16] Abildgaard: Notesbog I, 29. [17] Larsen: Laaland Falster II, 94.

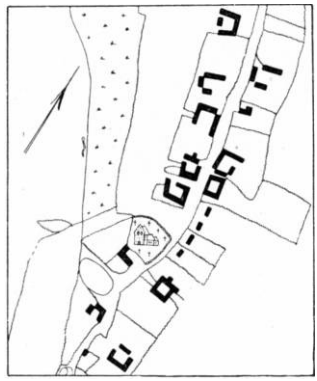

Fig. 11. Hillested 1804.